

Gazeta Rolnicza. M. październik 1864. NN. 40—43, zawierają:

O uprawie liści nad Niemnem, p. *Karola Dąbrowicza*. Przegląd polskiej literatury ekonomicznej, p. *Zygmunta Jaroszewskiego*. Przyczynki do zasad żywienia ludzi i zwierząt, p. *Tadeusza Kowalskiego*. Gospodarstwo zagraniczne przez Leona Kąkolewskiego, przegląd krytyczny, p. *Józefa Głusińskiego*. O ochranianiu zdrowia, p. *Dra Antoniego Żółkiewskiego*. Przyszłość naszego rolnictwa, p. *Aleksandra Makowieckiego*. O włośniennicy u jagniąt, p. *Piotra Seifmana*. Sprawozdanie o sztucznem zapładnianiu pszenicy, podług metody Hoorbrenka dokonane w Galicyi, p. *Antoniego Gostkowskiego*. Korrespondencye gospodarskie. Nowiny i ogłoszenia gospodarskie.

Gazeta Handlowa. Pismo poświęcone handlowi, przemysłowi fabrycznemu i rolniczemu, pod redakcją Rudolfa Okręta wychodzi codziennie prócz niedziel i świąt w 4ce, druk J. Ungra, złp. 9 miesięcznie. M. październik 1864. NN. 1—26, zawierają:

O splawie na rzekach w Królestwie. Sprawozdanie o handlu bawełną w r. 1863 w Anglii. Splaw po rzece Niemnie. Sprawozdanie z handlu produktów surowych w Warszawie. Produkcya wełny na całej kuli ziemskiej. Sprawozdanie o jarmarku lipskim. O targu pieniężnym. Co to jest lichwa? Kilka słów o wełnie. Sprawozdanie tygodniowe giełdy warszawskiej. Korrespondencye handlowe. Ostatnie wiadomości. Kursa telegraficzne. Kurs giełdy warszawskiej. Cennik wiktuałów. Targ zbożowy. Handel drzewem. Licytacye i t. d.

WIADOMOŚCI LITERACKIE.

WARSZAWA.

— *Listopad 1864 r.*—Wspomnieliśmy już niejednokrotnie o pomnikowém dziele, nad którym wiele lat pracy mozolnej i sumiennej poświęcił August Bielowski. Obecnie wyszło we Lwowie p. n. „*Monumenta Poloniae historica*. Pomniki dziejowe Polski, wydał August Bielowski. Tom pierwszy. Lwów. Nakładem własnym. 1864.” Obejmuje 62 arkusze druku ścisłego we dwie przedziałki; format bardzo wielka ośmiątka. Poświęcone jest przez wydawcę ceniom Kazimierza Wielkiego, założyciela akademii krakowskiej, w pięćsetną rocznicę jej założenia. Zawiera prócz przedmowy, przedmioty następujące.

Świadectwa o Słowianach.

Jordanes.—Teofilakt Simokata (po grecku i po polsku).—Teofanes (po grecku i po polsku).—Podróż śpiewaka (po anglosasku i po polsku).—Geograf bawarski.—Otera norweskiego i Wulfstana Periplus (po anglosasku i po polsku).—Króla Alfreda opis Germanii (po anglosasku i po polsku).

Pomniki Polski.

I. Z Konstantyna Porfirogennety.—Wiadomość o nim.—O zarządzie państwa (po grecku i po polsku).

II. Chasdaj Ibn-Szaprut.—Wiadomość o nim.—List Chasdaja do króla Chazarów, Józefa (po hebrajsku i po polsku).—Odpowiedź króla Józefa (po hebrajsku i po polsku).—Objaśnienia.

III. Żywot ś. Metodego.—Wiadomość o nim.—Modlitwa na dzień śś. Kyryla i Metodego.—Ułamek legendy o ś. Kyryle (po słowiańsku i po polsku).—Pamięć i życie błędnego ot'cia naszego i uczителя Metodija (po słowiańsku i po polsku).—Objaśnienia.

IV. Z Widukinda.—Wiadomość o nim.—Widukindi res gestae saxonicae, liber III.

V. Kraków przyłączon do biskupstwa pragskiego (973—1086).

VI. Darowizna Gniezna (992—996).

VII. List Thietbalda do ś. Wojciecha (ok. 996).

VIII. Męczeństwo ś. Wojciecha (z rękopismu monachijskiego)—Wiadomość o niem.—Passio sancti Adalberti martiris.

IX. Jana Kanaparza żywot ś. Wojciecha, opracował Alexander Batowski.—Wiadomość o tym żywocie.—Incipit vita et passio s. Adalberti martiris.—Ślub zakonny Wojciecha.

X. Brunona żywot ś. Wojciecha, (według rękopismu königswartskiego). Wiadomość o tym żywocie.—Passio s. Adalberti episcopi et martiris.

XI. List Brunona do Henryka II (z rękopismu kasselskiego).—Wiadomość o nim.—Epistola Brunonis ad Henricum regem.

XII. Wipert o śmierci ś. Brunona.—Hystoria de praedicatione episcopi Brunonis cum suis capellanis in Prussia, et martirii eorum.

XIII. Z Thietmara kroniki.—Wiadomość o nim.—Thietmari Chronicon (wyimki z wszystkich ośmiu xiąg, z objaśnieniami).

XIV. Nagrobek Bolesława Chrobrego (według tynieckiego rękopismu).—Wiadomość o nim.—Epitaphium Chabri Boleslai.—Objaśnienia.

XV. List Matyldy do Mieczysława II.

XVI. Ryxy zapis kościołowi kolońskiemu ś. Urszuli.

XVII. Z Damianiego żywotu ś. Romualda (ok. 1040).

XVIII. Ryxy nadanie dla klasztoru w Brunwiler.

XIX. Mnich brunwilerski o założeniu klasztoru w Brunwiler.—Wiadomość o nim.—Brunwillarensis monasterii fundatio.—Ryxy nadanie włości *Cloteno* klasztorowi brunwilerskiemu przez Henryka cesarza potwierdzone.

XX. Brewe Benedykta IX papieża do Arona arcybiskupa krakowskiego (ok. r 1046).

XXI. Bolesława Śmiałego nadanie dla klasztoru w Mogilnie z roku 1065.

XXII. List Władysława xięcia czeskiego do Bolesława Śmiałego z r. 1074.—Objaśnienia.

XXIII. List Grzegorza VII papieża do Bolesława Śmiałego.—
Objaśnienia.—List Grzegorza VII papieża do Dymitra czyli Iześława,
wielkiego księcia kijowskiego.

XXIV. List Lamberta biskupa krakowskiego do czeskiego Wra-
tysława.—List bractwa ś. Jakuba w Regensburgu do tegoż Wraty-
sława.

XXV. List Władysława Hermana do Klemensa III antypapie-
ża za Wratysławem czeskim (ok. 1087).

XXVI. Spisy dawne skarbca i biblioteki kapitulnej krakowskiej:
a) z roku 1101.—b) z r. 1110.—c) z r. 1252.—d) ok. r. 1300.

XXVII. Galla kronika.—Wiadomość o nim.—Galli Chronicon.

XXVIII. Kronika węgiersko-polska, opracował Stanisław Pilat.
(według rękopismów Zamojskich biblioteki ordynackiej i Sędziwoja).—
Wiadomość o niej.—De s. Ladislao.—Incipit Cronica Ungarorum
uncta et mixta cum Cronicis Polonorum et vita s. Stephani.

XXIX. Nadania Bolesławów: Chrobrego i Krzywoustego przez
Idziego, legata papieżkiego potwierdzone.

XXX. Latopis Nestora.—Wiadomość o nim.—Se powiesti
wremen'nych let czernoriz'ca teodosijewa monostyria peczer'skago
(po słowiańsku i po polsku).—Objaśnienia do Nestora.

XXXI. Włodzimierza Monomacha nauka i list do Olega.—
Wiadomość o nich.—Pouczenie (po słowiańsku i po polsku).—Po-
słanie (po słowiańsku i po polsku).

Myłki rękopismów Nestora.

Sprostowania i uzupełnienia.

Ukaziciel.

Wyszło to dzieło w drukarni Zakładu Ossolińskich, i pod wzglę-
dem typograficznym przewyższa wszystko, co dotąd we Lwowie dru-
kowano. Włączone między text tablice fotolitograficzne w liczbie oś-
miu, przedstawiające podobizny rękopismów z których do dzieła tego
korzystano, robione były w Berlinie, u braci Burchardów.

— Apollo Korzeniowski, którego przekłady z Wiktora Hugo,
Hernaniego i Maryą Delorme, drukowaliśmy w naszym piśmie, zajęty
obecnie wykończeniem tłumaczeń wszystkich dramatów wielkiego
poety francuzkiego, zamykając swą pracę studjami obszernemi,
poświęconemi tym utworom W. Hugo, jak i wszelkim innym utwo-
rom. Nadesłał nam właśnie przekład *Lukrecyi Borgii*, kiedy odda-
wna mamy tłumaczenie wyborne w rękopiśmie Felicjana Faleńskiego.
Żałować potrzeba, że nasi pisarze, nie uprzedzają wcześniej o zamie-
rzonych przekładach z arcydzieł literatury zagranicznej; przez to,
nie zużywaliby daremnie pracy i czasu na tłumaczenie jednych i tych
samyh utworów. Tak było z Szekspirem, tak jest obecnie z Wi-
ktorem Hugo.

— Pisaliśmy już nieraz o utworze znakomitego naszego mistrza
Ignacego Dobrzyńskiego, który pracuje nad muzyką do Konrada

Walenroda Mickiewicza. Wielki ten poemat, w zastosowaniu do sceny podzielił na trzy części, nie w nim niedodając, nie niezmieniając. Część pierwsza kończy się na rozmowie Konrada z Aldoną. Druga rozpoczyna się ucztą krzyżacką, kończy na Albuharze. Część trzecia w introdukcyi maluje wojnę, kończy się śmiercią Walenroda. Dwie pierwsze już są wykończone zupełnie: z trzeciej części połowa niemal ukończona: wkrótce będzie gotowy cały ten utwór, śmiało do arcydzieł muzycznych mogący być policzony, który imię jego twórcy wdzięcznej pamięci potomności poda obok tylu innych, co dały zasłużony Dobrzyńskiemu rozgłos nie tylko w naszym kraju ale i za granicą.

— Tygodnik Illustrowany, którego redakcyja stara się usilnie o ciągły postęp i rozwój tego pisma, zacznie wkrótce stale podawać wizerunki pisarzy i artystów żyjących. Było to oddawna pożądaną od licznych czytelników rzeczą. Mamy wielu zasłużonych literatów i artystów, którymi słusznie chlubić się możemy, a których wizerunki, więcej zapewne każdego z nich zajmą, niż odwiekowe portrety, wcale niewydatnych postaci z przeszłości naszej. W interesie naszym, powinniśmy na jasni pokazać żyjące intelligencye narodowe, które i dla cudzoziemców będą pożądaną. Jakich rozmiarów dodane będą życiorysy, to rzecz redakcyi Tygodnika, my tylko dodamy, że przedmiot ten powinien być oddawna być jednym z główniejszych celów tego pisma, które potrafiło się ustalić i stać niejako potrzebą czytelników polskich.

— *Tygodnik Mód* wychodzić będzie i w r. 1865. Starannością redakcyi, dziennik ten utrzymuje się i rozwija, podług określonego planu. W r. b. kończy powieść Kraszewskiego w dodatkach, a w r. p. rozpocznie druk jednego z najnowszych dramatów francuzkich w tłumaczeniu S. z Ż. Pruszkowej.

— W r. 1862, nakładem księgarza Michała Glücksberga wyszedł tom pierwszy dzieła p. n. *Teologia Pastorska*, przez X. Jana Michała Sailera biskupa Ratyzbońskiego. W r. b. obecnie wyszedł tom drugi, zamykający całość. Przekładał to dzieło z niemieckiego Leon Rogulski. Imię to zasłużonego tłumacza, dostateczną jest rękojmią tak wierności przekładu, jak czystości rodowego języka i jasności stylu. Na czele mamy wiadomość o życiu Jana Michała Sajlera, a w końcu tomu 2go *dodatek*, o aktach stanu cywilnego w Królestwie Polskiem. Dzieło to wielkiego użytku dla stanu duchownego, a szczególnież proboszczów naszych, znajdzie niewątpliwie, zasłużone upowszechnienie.

— Księgarnia Gebethnera i Wolffa, której zawdzięczamy wiele ważnych i użytecznych dzieł, przygotowuje następne nowości literackie, które wyjdą przed Nowym Rokiem, lub też z początkiem 1865 roku:

1) Księga natury Schoedlera, zawierająca: fizykę, astronomię, chemię, mineralogię, geologię, botanikę, fizyologię i zoologię, z 976 drzeworytami w 2ch tomach. Tłumaczyli to ważne dzieło profesorowie: Berdau, Cichocki i kustosz gabinetu Wałęcki. 2) Władysława Anczyca: Księga odkryć najciekawszych i podróży dla młodzięży, z drzeworytami, ułożona podług najnowszych źródeł. 3) Szmita: powieści dla dzieci: w przekładzie Jana Chęcińskiego, tom drugi. 4) Książka do nabożeństwa księdza pastora Otto. 5) Kurowskiego: weterynaryja, w czwartém wydaniu. Główny skład pomników historycznych polskich A. Bielowskiego o którym wspomnieliśmy wyżej, jest w tejże księgarni. Egzemplarze tego dzieła, które do najważniejszych prac na polu dziejów naszych policzyć możemy, zostały wysłane ze Lwowa, czy zaś przed Nowym Rokiem otrzymamy takowe, żadnej rękojmi niemamy. W przeszłym zeszycie, z powodu długiej przewłoki żądanych dzieł wychodzących we Lwowie, zrobiliśmy zarzut naszym księgarzom, niedbałości: po bliższem jednakże rozpatrzeniu widzimy, że żadna wina ich niecięży, bo przeszkody w ułatwianiu przesyłek, których dotąd zwyciężyć nie mogą, opóźniają transporta zamówionych dzieł oddawna. Księgarze lwowscy przesyłają książki, nie wprost do Krakowa, ale do Lipska, i stąd dopiero przychodzą do Warszawy. Księgarnia Gebethnera i Wolffa już zajęła się tém, aby dzieła wychodzące we Lwowie, wprost odsyłano do Krakowa, z kądem przedzój i łatwiej dojdą do nas. Nadto, za jej pośrednictwem, będziemy mogli stale podawać wiadomości naszym czytelnikom o najważniejszych wydanych dziełach polskich, we Lwowie, Krakowie, Poznaniu i w. i.

— Encyklopedyi Powszechnej, z końcem listopada r. b. wyjdzie ostatni zeszyt tomu XVIII. Tom ten obejmuje całą literę *M*; w tomie XIX zapewne oprócz ukończenia małej liczby wyrazów *M*, całe *N*, i literę *O*. W roku więc przyszłym rozpocznie się druk litery *P*, jednéj z największych w ogromném dziele, które jak mówiliśmy obejmie XXVI tomów.

— *Kuryer Niedzielný*, zmieniwszy swój tytuł na *Kuryera Świątecznego*, przeszedł pod redakcyą p. A. Kleczewskiego.

— W początkach roku 1862 do 1863 nakładem księgarza Aleksandra Lewińskiego wyszło XII książeczek dziesięciogroszowych pod głównym napisem: „*Czytania dla szkółek i ochronek wiejskich*”. Wyliczmy je tu w porządku właściwym: 1) Król Dawid i jego psalmy. 2) Franciszek Karpiński i jego psalmy. 3) Ks. Karol Antoniewicz i jego pisma. 4) Górale. 5) Święci patronowie polscy. 6) Zbiór dobranych wierszyków. 7) Dwie królowe (Kinga i Jadwiga). 8) Cztery legendy (św. Izidor, św. Stanisław, św. Kinga, św. Kazimierz). 9) Stanisław Jachowicz. 10) O mieście Krakowie. Z tych ostatnia i święci patronowie polscy stanowią po dwie książeczki razem. Król Dawid i Górale, są pióra K. Wł. W., pod redakcyą którego publikacya ta wyszła: zbiór dobranych wierszyków, są to cudnie piękne poezye

Maryi Illickiej odpowiedniej treści; reszta książeczek prozą i wierszem jest pióra znanego z talentu i zasług w literaturze naszej Seweryny z Żochowskich Pruszkowej. Wydawca obecnie cały zbiór w jedną książkę połączył i sprzedaje razem, po cenie złp. 4. Książka ta nie tylko według swego tytułu zastosowaną być może, ale z użytkiem dla dziatwy polskiej użytą.

— Nakładem Michała Glücksberga wyszła: *Historja Święta* Starego i Nowego testamentu, oraz dzieje apostołskie potocznie opowiedziane, ozdobione 64 drzeworytami rysunku Fr. Tegazzo. Jestto przedruk z *Przyjaciela Dzieci* i drzeworyty też same. Dobra to myśl, artykuły pojedyncze w jedną całość zgromadzać, bo przedmiot który znany jest z pisma czasowego, upowszechnia się przez książeczki oddzielne. Warto by, żeby redakcyja *Przyjaciela Dzieci*, zebrała bajki illustrowane i powiastki, w oddzielną książeczkę; byłaby ona pożądanym darem dla drobnej dziatwy naszej.

— Nakładem i drukiem Józefa Zawadzkiego wyszła część druga i ostatnia tomu piątego *Podróży do Włoch* Józefa Kremera (z drzeworytami). Dodaną jest obszerna rozprawa p. n. „Zarys dziejów sztuki starożytnej i sztuki rozwiniętej w czasach chrześcijańskich we Włoszech”. Zamyka całość wielkiego dzieła: Spis abecadłowy przedmiotów w pięciu tomach zawartych.

— W Poznaniu od dnia 12 listopada r. b. rozpoczął się szereg prelekcij w pałacu Działyńskich, z których dochód przeznaczony na rzecz towarzystwa damskiego św. Wincentego à Paulo. Odbywają się w każdą sobotę o godzinie 7 wieczorem. Przedmioty rozebrano następnie: Dr. Szafarkiewicz: *O harmonice gazowej*. Dr. Matecki: *O teorii Darwina*. Dr. Nehring: *O stosunku Mickiewicza do Towiańszczyzny*. Dr. Gruszczyński: *O poemacie J. B. Zaleskiego, Duch od stepu*, i o *Stefanie Czarnieckim* Kajetana Koźmiana.

— *Kraków*. W dniu 5 b. m. odbyło się ogólne posiedzenie Towarzystwa Naukowego Krakowskiego. Prezes Dr. Majer odczytał sprawozdanie o obrocie funduszami i czynnościach Towarzystwa, a następnie przystąpiono do dyskusji w przedmiocie przyznania nagrody 500 zlr. w listach zastawnych z zapisu Wincentego Siemienińskiego, przeznaczonęj za napisanie najlepszej rozprawy prawnej porównywającej ustawy spadkowe w Prusach, Austrii i Królestwie Polskiem. Nagrodę przyznano p. Józefowi Lonis, sędziemu powiatu mogińskiego, b. studentowi uniwersytetu krakowskiego. Następnie obrano prezesem Towarzystwa, piastującego obecnie tę godność Dr. Józefa Majera, sekretarzem ks. dziekana Serwatowskiego, podskarbis p. Hipolita Sereżyńskiego; na członków czynnych przyjęto pp. Jana Matejko artystę malarza, Dr. Maurycego Madurowicza, prof. uniwersytetu, Dr. Fryderyka Zoll prof. uniwersytetu, Dr. Feliksa Szlachetowskie-

go, adwokata i docenta uniwersytetu i ks. Antoniego Bielikowicza dyrektora gimnazjum krakowskiego.

— Dawne przysłowie szydziło z miasteczka *Kołomyi* nad Prutem, na Starém Pokuciu, przypominając Francuza z *Kołomyi*. Dziś rozrosło miasto, w śliczném położeniu, ma swą drukarnią, którą założył *Bilous*. Wyszła z téj typografii rozprawa Bobikiewicza: *Poradnik dla zwolenników chowu bydła*. Kulczyckiego: *Fogład na używanie trunków*: i jest pod prassą M. Pietruszewicza Słownik rusko-niemiecko-łaciński, na który wydawca ogłosił prenumeratę. Ma obejmować 30 arkuszy ścisłego druku.

— W Kijowie, w drukarni uniwersyteckiej (Józefa Zawadzkiego), wyszła w r. b. rozprawa p. n. *Cymełiarchium*. Historyczne poszukiwania nad znaczeniem obrączki i pierścionka w społecznych obrzędach i Rytach, w całej ich starożytnej symbolice. Z dodaniem rozprawy o pieczętkach starych. Zebrał z dawnych źródeł i opisał Marjan Gorzkowski. Serya 2ga badań (ukończona), w wielkiej 8ce str. 98. Pracę tę podzielił autor na VII rozdziałów: 1) O znaczeniu pierścionka. 2) O początku noszenia pierścieni. 3) O symboliczném znaczeniu pierścionków, ich formie, oraz materji. 4) Methatezin. O pierścieniach fizycznych i zaczarowanych: przy którym artykuł wkładowy o drzewach i kwiatach we względzie symboliki. 5) O pierścieniach jako znakach gościnności. 6) O pierścieniach artykuł wkładowy. 7) O listach i pieczęciach listowych. Na końcu całej rozprawy, autor dwie przemowy umieszcza do czytelnika i Zoila, które w całości tu przywodzimy.

I. Do łaskawego czytelnika.

A ty czytelniku łaskawy, sił nie litując ni pracy, wzrok ukąs troskliwy, odczytaj skutecznie a nie gań, aże przeczytasz tę podłą pracę moją. Wybacz bracie miły usterce a błędom, i niedokładności wszelakiej, której tu siła napotkasz: boć o to najłatwiej i pisarzowi i ludziom. Westchnij do Boga i Pana naszego za onych wszystkich i greckich i rzymskich starodawnych pisarzy których imiona, jako autorów w mém piśmie podałem: bo dusze ich może dziś jeszcze czekają gorąco zlitowania Pańskiego. Westchnij téż i potem i za tych, co drukowali tę książkę, a potem i za mną grzesznikiem: a łatwie to sobie uczynisz wspomniawszy, że pisząc te słowa, i ja się modliłem za wszystkich, co ninie lub kiedykolwiek żyjąc na świecie, będą to czytać z pożytkiem.

II. Do Zoila.

Nie tać jest moja terazniejsza inteney, abym się przeciwko niewiści miał obwarować: gdyż wprzód bardzo dobrze wiem, że jako ozdobna róża *osom i pszczołom*, tak téż podobnym sposobem i dobra

książka *osoribus et amatoribus* jest zawsze podległa! Kto pana Augmentatora chce strofować, ten mu wprzód Praecursorem pokazać musi, albo jeżeli mu się podoba, sam tej się pracy podjąć i poprawić może! Pan Augmentator nie jest tak animuszny, żeby się nie miał, w tém, w czemkolwiekby jakikolwiek błąd popełnić miał, dać *informare*, gdyż nie to głupstwo u niego nie umieć, ale to, nie dać się nauczyć. Pająk zawsze jadu szuka, a żaba nie zje przecie wołu, lubo nań gębę roziewi; z drugieji strony, owa *Ates bogini złego* między ludźmi wciąż żyje. Mniemam tedy, że jakkolwiek Zoil przez złośliwy swój umysł, znaleźć może usterki w tej rozprawie mojej, niech jednak złowrogie pazury i zęby nie łatwo i nie zbyt śmieie nastawia, albowiem i skruszyć i silnie po nich uderzyć możemy, broniąc i siebie i swojej pracy niniejszej do ostatnieji siły. Deinde vale, puta quae dixi mecum porta in etc. etc!

— Zeszyt IX, Historii Literatury Powszechnej Fr. H. Lewestama, wyszedł nakładem Aleksandra Lewińskiego, i obejmuje koniec księgi pierwszej i obrazu literatury francuskiej do ostatnich czasów: i początek księgi drugiej: *Włosi*. W zeszycie tym następne mamy rozdziały. 1) Narodowość, język, ogólne znaczenie literatury włoskiej. 2) Poeeci do końca XIV wieku. 3) Prozaicy do końca XIV wieku. W tych rozmiarach autor da obraz i literatury polskiej od najdawniejszych do obecnych czasów, który w chwili gdy to piszemy ma na ukończeniu.

— W nowo założonej drukarni Jana Jaworskiego, już jest na ukończeniu *Kalendarz Ilustrowany polski*, który do najozdobniejszych tego rodzaju publikacyj należy. Kilkadziesiąt drzeworytów, wyłącznie dla tego kalendarza wykonanych do oryginalnych artykułów, nie małą wartość jego stanowią będzie. Kalendarz ten ma łączyć w sobie wszystkie przywiązane materiały do właściwego kalendarza, a częścią literacką i artystyczną zastąpić noworoczniki. Cena jego, z powodu znakomitego nakładu będzie wyższą od innych. W pierwszych dniach grudnia r. b. już będzie w obiegu handlu księgarskiego.

— *Opiekun domowy*, o którym donosiliśmy, ma wychodzić z Nowym rokiem. Redaktorem tego pisma jest p. Adam Mieczynski. Nakładcą podobnie jak i powyżej wzmiankowanego kalendarza Jan Jaworski typograf. *Opiekun domowy* wychodzić będzie w formacie *Przyjaciela Dzieci* z czterema drzeworytami, cena niesłychanie niska, bo przy pięknym i starannym wydaniu, wynosi zł. pol. pięć kwartałnie. Jeżeli redakcja odpowie swemu zadaniu, można rokować temu pismu świetną przyszłość.

— J. Unger wykończył swój kalendarz ilustrowany: w tym roku odznacza się doborowem artykułami. Na czele czytamy piękną, wierszem legendę ludową Jana Chęcińskiego p. n. „*Beczka pacierzy*”. Z powieści: *Złudzenia i rzeczywistość czyli Woda Sodowa i Wiśnie*

w koszykach, wprawnego i zdolnego pióra. Z historycznego działu: mamy pelen wartości artykuł J. Bartoszewicza p. n. Mazowsze-Mazury, czém się od innych krajów i mieszkańców polskich odznaczały. Flis, K. Wł. Wójcieckiego. *Dawne urzędy w Warszawie*: F. M. Sobieszczańskiego. Gruntowne rozprawy: *O naukach potrzebnych dla kobiet*, Wojciecha Grochowskiego; *Praca dorywcza i praca obowiązkowa*, Ludwika Jenike, głównego redaktora Tygodnika Ilustrowanego. Wyborny artykuł w obszernych ramach Wacława Szymanowskiego z drzeworytami rysunku F. Kostrzewskiego p. n. *Handel starzyny w Warszawie*. Nie dotykamy bogatęj części gospodarskiej, ani życiorysów, przysłów ilustrowanych. i w. i., które mniej więcej z Tygodnika Ilustrowanego są znane: wymieniliśmy te tylko artykuły, które po raz pierwszy z druku wychodzą, i umyślnie były pisane dla tegoż kalendarza.

— Nakładem Gustawa Sennewalda wyszła z datą r. 1865. *Książka do nabożeństwa* dla chrześcian Ewangelików, podług dzieła ś. p. Jakóba Glatz. Wydanie drugie przerobione i pomnożone przez ks. Rudolfa Zirkwity pastora parafii ewangelicko-augsburskiej Wiskitki." Ze stalorytem. Książka ta wyszła w drukarni J. Ungra, a wydanie to pięknoscią druku i starannością odbicia przynosi zaszczyt temu zakładowi typograficznemu.

† Dnia 31 października r. b., w mieście Narowczat, gubernii penzeńskiej umarł Jan Kanty Wołowski b. naczelný prokurator IX departamentu rządzącego senatu i b. dziekan wydziału prawnego szkoły głównej warszawskiej, współpracownik naszego pisma.

† Dnia 10 listopada r. b. umarł w Galicyi w obwodzie jasielskim we wsi Dobrzechowie Andrzej Edward Koźmian, znany z kilku prac literackich, syn głośnego niegdyś poety Kajetana, autora *Ziemiaństwa polskiego*, i ogromnego poematu: *Stefan Czarniecki*. O wydanych pismach zmarłego, za życia jeszcze A. E. Koźmiana podała dokładną wiadomość *Encyklopedia powszechna*.